

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

BŘEZEN

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Asistenti pedagoga a žáci z Ukrajiny / [Teacher assistants and pupils from Ukraine] / Autorský tým projektu Podpora rovných příležitostí při NPI – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 30, č. 2 (únor) (2023), s. 10-12.

<https://www.edu.cz/methodology/strucny-pruvodce-pro-asistenty-pedagoga-podporujici-deti-a-zaky-z-ukrajiny/>

Autoři článku představují příručku Stručný průvodce pro asistenty podporující děti a žáky z Ukrajiny. Při integraci těchto žáků hrají důležitou úlohu všichni, s kým se setkávají - učitelé, asistenti pedagoga, vychovatelé apod. Srovnáván je český a ukrajinský školní vzdělávací systém. Nejdůležitějším rozdílem je, že v ukrajinské škole nedostávají žáci poznámky za nevhodné chování. Rodiče ukrajinských dětí jsou rádi, že se zde chování řeší. Dále se autoři věnují kompetencím a náplni práce asistenta pedagoga. Důležitost výuky češtiny jako druhého jazyka s cílem ukrajinské žáky co nejvíce rozmluvit. Jak probíhá zapojení do kolektivu. Velký význam má i komunikace se zákonnými zástupci.

žák ; dítě cizí národnosti ; přistěhovalec ; vzdělávání cizinců ; systém výchovy a vzdělávání ; komparace ; asistent pedagoga ; kázeň ; chování žáka ; vztahy mezi vrstevníky ; odlišný mateřský jazyk ; čeština jako cizí jazyk ; druhý jazyk (L2) ; motivace ; vztah rodiče-škola ; Stručný průvodce pro asistenty podporující děti a žáky z Ukrajiny ; Česko ; Ukrajina ; napomenutí

<http://katalog.npmk.cz/documents/526835>

2.

Inkluzivní inspirace napříč Evropou / [Inclusive inspiration across Europe] / Gunvor Sonnesyn, Morten Hem, Magdalena Tsoneva, Marko Strle, Fabio Regis ; Lenka Krejčová – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 9, č. 6 (2022), s. 9-11.

DYS-centrum® Praha, z. ú., je zapojeno do mezinárodního projektu Additional support and Mediated learning in Inclusive education – ASUMIE. Výstupy z projektu si kladou za cíl podpořit inkluzivní vzdělávání. Výhodou tohoto mezinárodního projektu je možnost sdílení zkušeností s partnery z různých zemí Evropy. V předložených rozhovorech se k problematice inkluzivního

vzdělávání vyjadřují odborníci z Norska, Bulharska, Slovinska a Itálie. Všichni dostali stejné otázky: 1. Co pokládáte ve své zemi v inkluzivním vzdělávání za inspirativní, 2. Na co jste hrdí a co pokládáte za přetrvávající výzvu pro inkluzivní vzdělávání.

vzdělávání ; speciální pedagogika ; speciálně pedagogické centrum ; inkluzivní vzdělávání ; speciální vzdělávací potřeby ; podpůrná opatření ; mezinárodní spolupráce ; projekt ; zkušenost ; pedagogická podpora ; poradenství ; Additional support and Mediated learning in Inclusive education – ASUMIE ; Norsko ; Bulharsko ; Slovinsko ; Itálie ; inspirace

<http://katalog.npmk.cz/documents/526713>

3.

Jádrové a rozvíjející výstupy a legislativa / [Core and development outputs and legislation] /

Jan Kaczor, Alice Kubů Frýbová, Jana Straková – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 11 (2022), s. 5-8.

Vláda ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ vytyčila rozdělení výstupů na jádrové (společné minimum pro všechny žáky) a rozvíjející (individualizace vzdělávání, podpora nadaných žáků) jako jedno z opatření při revizi rámcových vzdělávacích programů (RVP ZV). Autoři prvního předloženého textu posuzují, zda je tento závazek v souladu s právními předpisy a jaké příležitosti a rizika se váží s jeho uvedením do praxe. V následujícím textu reaguje autorka na dokument Hlavní směry revize Rámcového vzdělávacího programu a obává se, že dělení na jádrové a rozšiřující kurikulum bude mít za následek další růst nerovností v českém vzdělávacím systému.

základní škola ; systém výchovy a vzdělávání ; rámcový vzdělávací program ; školská politika ; školská legislativa ; školský zákon ; učivo ; kurikulum ; učební osnovy ; základní učivo ; schopnost učení ; nadaný ; osobní předpoklady ; segregace ; Strategie 2030+ ; revize RVP ZV ; nerovnost vzdělání

<http://katalog.npmk.cz/documents/527021>

4.

Jak na skupinovou práci ve výuce zeměpisu = How to approach group work in geography classes / Radka Nedbalová, Dana Řezníčková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Geografické rozhledy : výuka a popularizace geografie, ekologická výchova -- ISSN 1210-3004 -- Roč. 32, č. 3 (2022/2023), s. 26-29.

Popsány jsou nástroje pro efektivní zvládnutí skupinové práce ve výuce zeměpisu. Kromě průběžného nácviku dovedností potřebných pro kooperativní práci se jedná také o krokovaná zadání a konkrétní kritéria hodnocení. Realizace skupinové práce může být pro učitele náročná,

nicméně rozvíjí u žáků celou řadu kompetencí. Při odevzdávání práce se mohou žáci zapojit do procesu hodnocení, dobré je věnovat prostor i sebereflexi ve vztahu fungování žáků ve skupině. základní škola ; druhý stupeň ; střední škola ; gymnázium ; vyučovací předmět ; zeměpis ; výuka ; forma výuky ; skupinová práce ; hodnocení ; žák ; kompetence ; sebehodnocení ; sebereflexe

<http://katalog.npmk.cz/documents/527048>

5.

K hlubšímu významu epochového vyučování v 1. třídě. Část 1. / [To the deeper meaning of epoch-making teaching in the 1st grade Part 1] / Petr Šimek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. 25, č. 4 (2022), s. 26-29.

Žákům v první třídě waldorfské školy se pravidelně střídají tři ranní výukové bloky (nazývané epochy). Jedná se o 1) kreslení forem, 2) počítání a 3) mateřský jazyk. Na základě těchto tří epoch vznikají procesy, jejichž podstata spočívá v „živoucím uchopení obrazů“ (v souvislosti s mateřským jazykem), v „živoucím uchopení rytmů“ (v souvislosti s počítáním) a v „živoucím uchopení niterných gest“ (v souvislosti s kreslením forem).

základní škola ; alternativní škola ; první stupeň ; waldorfská pedagogika ; výuka ; vyučovací metoda ; blokové vyučování ; forma výuky ; vyučovací předmět ; mateřský jazyk (L1) ; čeština ; počítání ; matematika ; výtvarná výchova ; rytmus ; ročník 1 ; ročník 2

<http://katalog.npmk.cz/documents/526806>

6.

Komenský ve výtvarném umění (1642-2021) / [Comenius in creative arts (1642-2021)] / Markéta Pánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Jan Amos Komenský a jeho odkaz v Církvi československé husitské / -- ISBN 978-80-86935-59-1 -- s. 44-59.

O věhlasu Komenského vypovídá jak jeho dílo a rozsáhlá literatura jemu věnovaná, tak také ohlas osobnosti Komenského a jeho díla ve výtvarném umění, v krásné literatuře, dramatu, filmu a hudbě. Jedním z dokladů proslulosti Komenského je počet výtvarných podobizen (často od anglických a holandských umělců) z doby, kdy žil, a později u příležitosti kulatých výročí jeho narození a úmrtí. Autorka tohoto příspěvku se tématu zobrazování osobnosti J. A. Komenského ve výtvarném umění věnovala téměř 30 let. Zmiňuje zde i údajný portrét Komenského od Rembrandta van Rijn (1606-1669). Dále prezentuje výtvarné obory, kde vznikly podobizny Komenského: malířství, kresba, grafika; známková tvorba, drobná grafika; sochařství; drobná plastika; medaile a plaketa; bankovky a mince. Doplněno fotografiemi některých z nich.

osobnost ; umění ; výtvarné umění ; dílo ; malba ; kresba ; Komenský, Jan Amos, ; Rembrandt Harmensz. van Rijn, ; portréty ; grafická metoda ; sochařství ; mince ; bankovky ; 17. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/526793>

7.

Kulatý stůl k výuce antických dějin na vysokých školách : návrhy metod a témat - společné reflexe na základě kulatého stolu konaného 15. listopadu 2019 / [Discussion on the teaching of ancient history at universities : proposals for methods and topics - joint reflection based on a round table discussion held on November 15, 2019] / Jana Kepartová, Jan Zdichynec -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Marginalia historica : časopis pro dějiny vzdělanosti a kultury -- ISSN 1804-5367 -- Roč. 12, č. 1 (2021), s. 125-133.

Diskuze vysokoškolských pedagogů na půdě Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se konala v listopadu 2019. Týkala se výuky starověku (především antiky) na vysokých školách České republiky a Slovenska. Popsány jsou také zkušenosti ze studijních pobytů na britských univerzitách v Readingu a v Leedsu, kde autoři článku sbírali zkušenosti s výukou a studijními plány u klasických studií. Představeno je srovnání, jaké místo má antika, starověké dějiny a klasické tradice v programech vysokých škol ve Velké Británii.

univerzita ; vysoká škola ; pedagogická fakulta ; vzdělávání učitelů ; vyučovací předmět ; dějepis ; dějiny ; dějiny starověku ; latina ; mytologie ; diskuse ; vysokoškolský pedagog ; studijní cesta ; zkušenost ; studijní program ; kurikulum ; klasické studium ; komparace ; Česko ; Slovensko ; Velká Británie ; antické dějiny ; antika ; 2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/526796>

8.

Martánkování aneb genetická metoda čtení / [Martianing or genetic reading method.] /
Radmila Dačevová – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 69, č. 8 (říjen) (2022), s. 14-15.

Autorka textu, učitelka 1. stupně základní školy, představuje genetickou metodou výuky čtení a porovnává ji s metodou analyticko-syntetickou. Ta patří k nejpoužívanějším metodám výuky čtení, hlásky a slabiky se následně složí ve slova (MÁ-MA). Genetická metoda je novější způsob, jak naučit děti číst. Označuje se jako hlásková, protože spočívá v hláskování slov (M-Á-M-A). Tomuto způsobu čtení se říká martánkování nebo robotování. V textu je metoda podrobně popsána včetně čtenářských her, časového plánu výuky čtení a dostupných učebních textů.

základní škola ; primární vzdělávání ; první stupeň ; výuka ; vyučovací metoda ; technika čtení ; genetická metoda čtení ; hláskování ; hra ; aktivizující metoda ; čtení s porozuměním

<http://katalog.npmk.cz/documents/527335>

9.

Mluvení - podceňovaná komunikační dovednost = Speaking - an underestimated communication skill / Darina Hradilová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 14, č. 2 (2022), s. 29-47.

Příspěvek navazuje na odborné práce o využívání a rozvoji řečových dovedností ve výuce českého jazyka. Ty konstatují, že produktivnímu mluvení je věnována nejmenší pozornost. Přestože panuje obecné přesvědčení, že jsou žáci v řečových dovednostech zdatnější než v těch, které si ve škole začínají osvojovat, není tomu tak: s mluvními a řečnickými cvičeními se většina žáků nesetkala. Příležitost pronést souvislý mluvený projev mají žáci základních a středních škol jen zřídka, a to zpravidla v referátu nebo při ústním zkoušení. Jak je dovednost mluveného slova prezentována v rámcových vzdělávacích programech. Spisovná a nespisovná řeč a její adekvátní používání v různých komunikačních situacích.

čeština ; komunikační schopnost ; výuka ; řečová dovednost ; rámcový vzdělávací program ; mluvený jazyk ; ústní projev ; žák ; základní škola ; střední škola ; Česko ; spisovná čeština ; spisovný jazyk ; rétorika

<http://katalog.npmk.cz/documents/527023>

10.

Online nástroje pro hudební gramotnost = Online tools for musical literacy / Zuzana Selčanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Hudební výchova : časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní -- ISSN 1210-3683 -- Roč. 31, č. 1 (2023), s. 16-19.

Článek představuje pojem hudební gramotnost, který není v českém prostředí běžně užíván. V souvislosti s hudební gramotností se ke slovu dostávají online nástroje podporující přípravu budoucích učitelů. Tyto potřeby reflektuje online publikace Hudební výchova v praxi a e-learningový kurz Hudební výchova. Prostřednictvím didaktických příkladů představují uvedené didaktické nástroje poslechové, vokálně instrumentální a dramatické činnosti. Mají vytýčit vhodná dílčí témata výuky nejen pro oblast hudební výchovy, ale i napříč dalšími oborovými didaktikami.

hudba ; gramotnost ; didaktické využití počítače ; výukový software ; e-learning ; vzdělávání učitelů ; hudební výchova ; vyučovací metoda ; hudební gramotnost ; online výuka ; online vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/526904>

11.

Servisní učení / [Service learning] / Martina Jakubíčková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 12 (2022), s. 24-26.

Tématem článku je koncept servisního učení (učení službou). Tento pojem ani praxe nejsou v současné době v českém vzdělávacím prostředí výrazně rozšířené a není k dispozici mnoho odborných a praktických pramenů. Přesto je pojem servisní učení zmíněn ve strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Jedná se přitom o způsob, jak lze efektivně propojovat teoretické poznatky s praktickými dovednostmi, využívat neformální i formální učení, rozvíjet celou řadu klíčových osobnostních, sociálních i občanských kompetencí. Informace o servisním učení se objevují převážně v zahraničních zdrojích. Nejpodstatnějším zdrojem je antologie The Cambridge Handbook of Service Learning and Community Engagement (Cambridge University Press, 2017). Obsah knihy autorka prezentuje v článku.

školství ; učení ; proces učení ; strategie učení ; učení praxí ; mezioborový přístup ; učení řešením problémů ; neformální vzdělávání ; informální učení ; kvalita života ; rozvoj osobnosti ; koncepce ; servisní učení ; udržitelný rozvoj

<http://katalog.npmk.cz/documents/527196>

12.

Stereotypy a předsudky v praxi pedagoga mateřské školy / [Stereotypes and prejudices in the practice of a kindergarten teacher] / David Havelka, Daniela Jiroušková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2023, č. 1 (2023).

Uvedeny jsou nejčastější oblasti stereotypů a předsudků v praxi předškolních učitelů. Jedná se o předsudky vůči etnické a rasové příslušnosti rodin, vůči genderové rozmanitosti, vůči dětem s rozdílnými schopnostmi a zdravotním znevýhodněním, vůči rodinné struktuře, stylu výchovy v rodině či ekonomické třídě. Předpojatost se týká i celé řady dalších oblastí (např. vzhledu, povolání rodičů, náboženství atd.). Přiložena je tabulka s nadměrně generalizovanými výroky, se kterými se setkali autoři článku během své učitelské praxe.

mateřská škola ; učitel ; předškolní dítě ; předsudek ; nesnášenlivost ; postoj ; postoj učitele ; působení ; zkušenost ; stereotyp ; zařazování ; vnímání ostatních ; menšina ; etnická menšina ; náboženská menšina ; národnostní menšina ; postižený ; sociálně znevýhodněný ; pohlavní rozdíl ; gender

<http://katalog.npmk.cz/documents/527024>

13.

Učebnice němčiny a němčina jako pluricentrický jazyk na českých školách = German course books and German as a pluricentric language in Czech schools / Markéta Frejlichová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 66, č. 1 (2022/2023), s. 3-15.

Článek obsahuje přehlednou analýzu učebnic němčiny se zaměřením na němčinu jako pluricentrický jazyk (jazyk, který je užíván ve více než dvou politických útvarech, ve kterých má postavení úředního, kooficiálního nebo regionálního jazyka s vlastními normami). Autorka si klade otázku, do jaké míry by vyučující německého jazyka měli zohledňovat pluricentrický charakter jazyka a uvádí příklady z jednotlivých učebnic schválených MŠMT pro výuku němčiny na středních a základních školách. Autoři učebnic se soustředí převážně na slovní zásobu a pragmatiku (obor lingvistiky zabývající se praktickým a účelným používáním řeči), jen příležitostně na jevy gramatické nebo výslovnostní. Existuje předpoklad, že určité povědomí o rozdílech mezi národními varietami němčiny může být pro žáky praktické.

základní škola ; střední škola ; učitel ; jazyková výuka ; němčina ; učebnice ; obsahová analýza ; postoj učitele ; znalost ; úroveň vědomostí ; slovní zásoba ; pluricentrický jazyk ; pragmatika

<http://katalog.npmk.cz/documents/526654>

14.

Uvedení do problematiky možných útoků na školská zařízení = Introduction to possible attacks on school facilities / Miloš Fiala -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele -- ISSN 1210-7689 -- Roč. 88, č. 6 (2022), s. 7-15.

Otázka útoků na školská zařízení v České republice i ve světě se stává stále více aktuální, terčem útoků jsou učitelé, žáci i zaměstnanci školy. Autor připravil stručné uvedení do problematiky možných útoků na školská zařízení, upozorňuje na nejdůležitější pojmy – školská zařízení, měkké cíle (místa s vysokou koncentrací osob), aktivní střelec (osamělý vlk, šílený střelec), AMOK (typová činnost). Preventivní opatření spočívá ve vytvoření specifických opatření pro každou konkrétní školu a jejich nácvik se zasahujícími složkami IZS ČR. V roce 2015 vydalo MŠMT Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách - Minimální standard bezpečnosti (MSB).

škola ; bezpečnost ; politika ve vztahu k mládeži ; ochrana mládeže ; metodická příručka ; protispolečenské chování ; terorismus ; prevence ; činnost ; ministerstvo školství ; mimořádné události ; mimořádná opatření ; zabezpečení

<http://katalog.npmk.cz/documents/526931>

15.

Význam identifikácie výchovných štýlov v sociálnej práci a ich súvislosť s osamelosťou adolescentov = The importance of identifying educational styles in social work and their connection with the loneliness of adolescents / Soňa Lovašová, Ladislav Lovaš, Nikola Dzimková

-- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Fórum sociální práce -- ISSN 2336-6664 -- Roč. [13], č. 2 (2022), s. 34-47.

Představení studie, která se týká identifikace výchovného stylu sociálními pracovníky. Cílem bylo nalézt souvislost mezi identifikovanými výchovnými styly a samotou v cílové skupině adolescentů. Autoři vycházeli ze tří premis: adolescenti jako cílová skupina sociální práce; osamělost jako rizikový fenomén, který u adolescentů predikuje výskyt dalších negativních jevů; výchovný styl jako proces interakce a komunikace mezi rodiči a dítětem, který může vystupovat jako prediktor/protektor pro míru osamělosti. Vzorkem bylo 157 středoškoláků z Košického samosprávného kraje. Výsledek poukázal na pozitivní vztah mezi autoritářským výchovným stylem a mírou osamělosti.

sociální práce ; sociální pracovník ; identifikace ; adolescent ; výchovná metoda ; vztah rodiče-dítě ; interpersonální distance ; výchova dítěte ; sociální interakce ; komunikace ; rodina ; typologie ; výzkum ; rodičovská deprivace ; Slovensko ; Košický kraj (Slovensko) ; osamělost ; rizikový faktor

<http://katalog.npmk.cz/documents/527073>